

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่จังหวัดอุบลราชธานี	8
2	รูปเขียนสีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ผาแต้ม	9
3	ข้าหลวงต่างพระองค์	10
4	วิหารหลวงวัดหลวง	11
5	จารึกของพระบรมราชโองการแต่งตั้งพระประทุม	12
6	ประเพณีการละเล่นพื้นบ้านในงานบุญบั้งไฟ	13
7	หม่อมเจียงคำ	14
8	พระอุบาลี คุณุปมาจารย์ และ สมเด็จพระมหาวิรวงศ์	16
9	พระยาวิเศษสิงห์ (ปัว บุนนาค)	17
10	ประเพณีแห่เทียนพรรษาในยุคแรกๆ เมืองอุบล	21
11	ธรรมาสน์เดี่ยว	22
12	รูปแบบศิลปะแบบราชสำนักกรุงเทพฯ	23
13	พระอุโบสถวัดศรีอุบล	25
14	ลิมแบบโปร่งของวัดป่าใหญ่	26
15	พระครูวิโรจน์ รัตโนบล	28
16	โบสถ์วัดสุปัฏนาราม	29
17	คุณพ่อบำเพ็ญ ณ อุบล	30
18	เปรียบเทียบวัฒนธรรมงานช่างธรรมาสน์ในกลุ่มไทยลาว	35
19	รูปแบบธรรมาสน์สกุลช่างญวนในวัฒนธรรมอีสานเมืองอุบล	36
20	ธรรมาสน์เสาเดี่ยวและหอธรรมาสน์ทรงเครื่องยอด	37
21	ธรรมาสน์ในกลุ่มวัฒนธรรมราชสำนักกลุ่มน้ำเจ้าพระยา	37
22	ธรรมาสน์ตั้งหรือธรรมาสน์เดี่ยวสกุลช่างเมืองร้อยเอ็ด	38
23	ฐานแท่นนั่งปั้นปาดิโมกข์ภายในลิม	41
24	หอธรรมาสน์ทรงเครื่องยอดสกุลช่างพื้นบ้านเมืองอุบล	42
25	หอธรรมาสน์สกุลช่างพื้นบ้าน	46

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
26	ขยายส่วนฐานหอธรรมาสน์สกุลช่างพื้นบ้าน	48
27	ส่วนตัวเรือนหอธรรมาสน์พื้นบ้าน	50
28	แสดงกลุ่มหอธรรมาสน์ทรงพื้นบ้าน	51
29	ขยายส่วนตัวเรือนผนังหอธรรมาสน์แบบทึบเขียนสี	55
30	ขยายส่วนตัวเรือนผนังหอธรรมาสน์	55
31	ขยายส่วนยอดหลังคาหอธรรมาสน์พื้นบ้าน	56
32	รูปทรงธรรมาสน์เดี่ยวพื้นบ้าน	58
33	รูปทรงธรรมาสน์เดี่ยวแบบมีพนักพิง	62
34	รูปทรงธรรมาสน์เดี่ยวแบบมีพนักพิงอย่างสกุลช่างพื้นบ้าน	62
35	ธรรมาสน์เดี่ยว สกุลช่างเมืองอุบล	63
36	พระสงฆ์กำลังแสดงธรรมแก่สาธุชน	64
37	ลักษณะส่วนขาธรรมาสน์เดี่ยวที่ใช้ในสิม	65
38	ส่วนตัวเรือนพนักพิงแบบสกุลช่างพื้นบ้านที่เริ่มรับอิทธิพลศิลปะจากช่างพื้นเมือง	67
39	หอธรรมาสน์สกุลช่างพื้นเมือง	70
40	หอธรรมาสน์แลธรรมาสน์เดี่ยวพื้นเมืองอุบล	71
41	ส่วนฐานหอธรรมาสน์วัดบ้านกระเดียน	77
42	ลวดลายเขียนสีสกุลช่างญวนส่วนฐานหอธรรมาสน์	78
43	ขยายส่วนฐานที่มีอิทธิพลศิลปะจากญวนวัดบ้านกระเดียน	79
44	รูปสัตว์สัญลักษณ์ที่เชิงบันไดหอธรรมาสน์สกุลช่างพื้นเมือง	81
45	รูปสัตว์สัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในส่วนคกแต่ง	81
46	ส่วนบันไดหอธรรมาสน์วัดบ้านกระเดียน	83
47	ส่วนตัวเรือนผนังหอธรรมาสน์ วัดสร้างถ่อ	84
48	ตัวเรือนหอธรรมาสน์พื้นเมือง วัดทุ่งขุนใหญ่	86
49	ส่วนยอดหอธรรมาสน์พื้นเมือง	89
50	ส่วนยอดหอธรรมาสน์พื้นเมืองแบบทรงบัวเหลี่ยมซ้อนชั้นแบบจอมแห	92
51	หอธรรมาสน์อีสานในแถบลุ่มน้ำโขง	94
52	ธรรมาสน์เดี่ยวสกุลช่างพื้นเมือง	95

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
53	ธรรมาสันต์เดี่ยวแบบมีพนักสกุลช่างพื้นเมืองวัดหนองไหล	96
54	ธรรมาสันต์เดี่ยว แบบมีพนักอย่างสายสกุลช่างพื้นเมือง	97
55	กลุ่มธรรมาสันต์เดี่ยวอิทธิพลราชสำนักกรุงเทพฯ	100
56	ชาธรรมาสันต์เดี่ยวพื้นเมืองแบบมีพนักพิง	101
57	รูปทรงพนักธรรมาสันต์เดี่ยว	103
58	รูปทรงด้านหลังพนักธรรมาสันต์เดี่ยวพื้นเมือง	104
59	กลุ่มธรรมาสันต์เดี่ยวสกุลช่างพื้นเมือง	107
60	กลุ่มธรรมาสันต์เดี่ยวสกุลช่างพื้นเมือง อำนาจเจริญ	108
61	ธรรมาสันต์เดี่ยวสายสกุลช่างพื้นเมืองอีสาน	109
62	หอธรรมาสันต์ทรงเก๋งจีนศิลปะสกุลช่างญวนเมืองอุบล	110
63	บรรยากาศภายในหอธรรมาสันต์ทรงเก๋งจีนศิลปะสกุลช่างญวน	111
64	หอธรรมาสันต์สิงห์เทิน วัดศรีนวลแสงสว่างอารมณ์	112
65	หอธรรมาสันต์แบบทรงเครื่องก่อผสมเครื่องไม้	113
66	ส่วนฐานตัวเรือนธรรมาสันต์สกุลช่างญวน วัดธรรมละ	114
67	ส่วนฐานหอธรรมาสันต์วัดธรรมละ	115
68	ส่วนฐานขาสิงห์รองรับหอธรรมาสันต์ทรงเครื่องก่อ	116
69	บันไดทางขึ้นหอธรรมาสันต์รูปพญานาคและรองรับด้วย เพาะสัตว์สัญลักษณ์	117
70	ส่วนตัวเรือนหอธรรมาสันต์สกุลช่างญวนวัดธรรมละ	119
71	ส่วนตัวเรือนหอธรรมาสันต์สกุลช่างญวน ของวัดศรีนวล	120
72	ขยายลวดลายปูนปั้นนูนต่ำเขียนสีบริเวณส่วนตัวเรือนของหอธรรมาสันต์	121
73	ขยายส่วนยอดหลังคาหอธรรมาสันต์วัดศรีนวลฯ	122
74	ส่วนยอดหลังคาเครื่องก่อ วัดธรรมละ	123
75	ขยายส่วนการตกแต่งบริเวณส่วนยอดของธรรมาสันต์วัดธรรมละ	124
76	หอธรรมาสันต์สกุลช่างญวน	125
77	ขยายองค์ประกอบส่วนประดับและการตกแต่ง ธรรมาสันต์เดี่ยว	126
78	ขยายรายละเอียดส่วนลวดลาย	130

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
79	ธรรมเนียมเตี้ยสกุลช่างบ้านทุ่งขุนใหญ่ทุ่งขุนน้อย	131
80	ธรรมเนียมเตี้ยแบบช่างหลวงวัดมหาธาตุเมืองโยธยธร	132
81	ภาพลายเส้นเขียนโดยชาวยุโรป	134
82	หอธรรมเนียมสกุลช่างพื้นบ้าน	135
83	ธรรมเนียมทรงเครื่องไม้เครื่องปูน	136
84	บันไดธรรมเนียมรูปม้า และธรรมเนียมเสาเดียว	137
85	หอธรรมเนียมสกุลช่างจีนในเมืองลพบุรี	138
86	ธรรมเนียมเทศน์เครื่องหวาย	139
87	หอธรรมเนียมสกุลช่างพื้นเมืองยุคเก่ากับยุคใหม่	140
88	ภาพลายเส้นหอธรรมเนียม วัดบ้านกุดซวย	141
89	หอธรรมเนียมเครื่องปูนเครื่องไม้วัดยางกระเดา	142
90	หอธรรมเนียมเครื่องปูนเครื่องไม้ วัดบ้านกระเดียน	143
91	เครื่องตกแต่งในหอแจก	144
92	ภาพลายเส้น โบราณแสดงการสอดสร้งเจ้าเมืองอุบล	145
93	ประเพณีการสอดสร้ง	146
94	ฮางสอดที่ถูกนำมาใช้ในพุทธพิธีในงานบุญเดือนห้า	147
95	ฮางสอดหรือ โสึงสอด	148
96	หุ่นจำลองแสดงการสอดสร้ง	150
97	แสดงการเตรียมเครื่องพิธีในการสอดสร้ง ในเมืองหลวงพระบาง	151
98	แสดงการสอดสร้งพระสงฆ์	152
99	โสังสอดสกุลช่างพื้นเมือง	153
100	แสดงการใช้โสังสอดในงานบุญเดือนห้า	154
101	การสอดสร้งพระสงฆ์โดยมีเครื่องประกอบพิธีอย่างในวิถีจารีตโบราณ	155
102	การสอดสร้งแบบชาวบ้าน	155
103	กงพัด	157
104	พระสงฆ์ขณะกำลังถูกสอด	158

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
105	รูปทรงฮางฮอดสกุลช่างพื้นบ้าน วัดหนองไช่บก	159
106	ฮางฮอดสกุลช่างพื้นบ้านพื้นเมือง	160
107	ฮางฮอดสกุลช่างพื้นบ้านพื้นเมืองสกุลช่างเมืองอุบล	161
108	ฮางฮอดสกุลช่างพื้นบ้านวัดบ้านนางิ้ว	162
109	ฮางฮอดสกุลช่างพื้นเมือง เดิมอยู่ที่วัดหนองมะนาว	162
110	ฮางฮอดและราวเหล็กสำหรับวางเทียนกิ่ง วัดเวฬุวัน	163
111	ฮางฮอดแบบสกุลช่างพื้นเมือง	164
112	ฮางฮอดสกุลช่างพื้นบ้านวัดยางกระเดา	165
113	ฮางฮอดสกุลช่างพื้นบ้าน วัดพระโรจน์	166
114	รูปแบบสัตว์สัญลักษณ์บริเวณส่วนฐานฮางฮอดพื้นบ้านพื้นเมืองอุบล	168
115	รูปแบบส่วนฐานรองรับฮางฮอดในลักษณะต่างๆ	170
116	ส่วนบารับฮางฮอดหรือส่วนฮางรินรูปแบบสายสกุลช่างพื้นบ้านและแบบช่างหลวง	171
117	ส่วนตกแต่งรูปหัวพญานาคเป็นส่วนที่ระบายน้ำออกสำหรับฮอดสรง	172
118	ลักษณะส่วนตัวเรือนที่รองรับฮางฮอดฮางริน	174
119	โองฮอดพื้นบ้านวัดหนองไช่บก	175
120	ส่วนลำตัวฮางฮอด สายสกุลช่างพื้นเมือง	177
121	ฮางฮอดกลุ่มสกุลช่างพื้นบ้าน	178
122	ฮางฮอดกลุ่มช่างพื้นบ้าน	179
123	ส่วนหางฮางฮอดสายสกุลพื้นบ้านและพื้นเมือง	180
124	ส่วนหางฮางฮอด	181
125	ลายเส้นส่วนหัวฮางฮอดสกุลช่างพื้นเมือง	187
126	ลายเส้นส่วนหัวฮางฮอดสกุลช่างพื้นเมือง	188
127	ลายเส้นส่วนหัวฮางฮอดสกุลช่างพื้นเมือง	189
128	ส่วนหัวฮางฮอด	190
129	ขยายส่วนหัวและลำตัวฮางฮอด	197
130	ส่วนฐานรองรับล่างสุดที่ใช้รูปสัญลักษณ์ผ่านสัตว์หมอบหรือเทิน	199

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
131	ลายเส้นแสดงส่วนหัวซางฮด	201
132	ส่วนหัวของซางฮดที่โดดเด่นของเมืองอุบล	202
133	ส่วนหัวซางฮดสกุลช่างพื้นเมืองในวัฒนธรรมอีสาน	203
134	ส่วนหัวซางฮดที่โดดเด่นของเมืองอุบล	204
135	ซางฮดในกลุ่มช่างหลวงเมืองหลวงพระบาง	205
136	ส่วนหัวซางฮดในพื้นที่วัฒนธรรมลาวตอนใต้	206
137	การตกแต่งซางฮดด้วยศิลปะแบบอย่างช่างหลวงเวียงจันทน์	207
138	ส่วนหัวซางฮดในแถบเมืองอุบล	208
139	ซางฮด วัดหนองลำจัง สปป.ลาว	209
140	โองฮอดสกุลช่างพื้นเมืองเวียงจันทน์ วัดสี่สะเกด	210
141	ส่วนตกแต่งซางฮดบริเวณกึ่งกลางซางรินที่วัดหนองลำจัง	211
142	เปรียบเทียบส่วนหัวซางฮดระหว่างไทยอุบล	211
143	รูปทรงและรายละเอียดซางฮดในอีสาน	212
144	โองฮอดแบบสกุลช่างพื้นเมืองวัดทุ่งศรีวิล	213
145	ซางฮดในบริบทสังคมใหม่	214
146	แสดงลักษณะฮวดได้เทียบในวัฒนธรรมลาวล้านนาและลาวอีสาน	216
147	แสดงฮวดได้เทียบในวัฒนธรรมลาวชาวอีสานและฮวดได้เทียบใน สปป.ลาว	217
148	ฮวดได้เทียบในวัฒนธรรมลาวชาวอีสานและศักดิ์สิทธิ์ในวัฒนธรรมล้านนา	218
149	แสดงฮวดได้เทียบแบบธรรมดาสกุลช่างพื้นบ้าน วัดบ้านคำแย	220
150	เชิงเทียบ แบบสกุลช่างพื้นบ้าน วัดหลวง	221
151	เชิงเทียบแบบพื้นบ้านที่นำวัสดุพื้นถิ่นที่อยู่ในวิถีชีวิตสังคมชาวนา	221
152	ฮวดได้เทียบ สกุลช่างพื้นบ้าน	222
153	ลายเส้น ฮวดได้เทียบแบบทรงเครื่อง วัดพระธาตุสวนตาล	223
154	รูปฮวดได้เทียบแบบทรงเครื่องสายสกุลช่างพื้นเมือง	224
155	ฮวดได้เทียบแบบทรงเครื่องสายสกุลช่างพื้นเมืองวัดศรีโพธิ์ชัย	226
156	ฮวดได้เทียบแบบทรงเครื่องสกุลช่างพื้นเมืองวัดทุ่งขุนใหญ่	228

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
157	สาวได้เทียบแบบทรงเครื่อง ชนิดเป็นเชิงเทียบเดี่ยว	229
158	รายละเอียดส่วนองค์ประกอบการประดับตกแต่ง	230
159	องค์ประกอบทางโครงสร้างของส่วนฐานสาวได้เทียบในแต่ละรูปแบบ	231
160	ส่วนองค์ประกอบการประดับตกแต่ง	232
161	รูปตัวอย่างสาวได้เทียบในวัฒนธรรมลาว	234
162	ตัวอย่างสาวได้เทียบในบริบทวัฒนธรรมหลวงล้านช้างและอีสาน	235
163	สาวได้เทียบสกุลช่างพื้นเมือง วัดมหาธาตุ เมืองยโสธร	236
164	บรรยากาศภายในลิมกับพุทธหัตถศิลป์สาวได้เทียบระหว่างของใหม่กับของเก่า	237
165	สาวได้เทียบอีสานในบริบทพื้นที่ทางวัฒนธรรมอื่น	238
166	สาวได้เทียบในวิถีสังคมเก่าอีสานกับสาวได้เทียบสมัยใหม่	239
167	สาวได้เทียบสายสกุลช่างหลวง วัดมหาธาตุ	240
168	ศิลปะงานช่างในวัฒนธรรมไทยลาวล้านนาและล้านช้าง	241
169	หีบพระธรรมคัมภีร์อย่างในวัฒนธรรมลาว	242
170	คัมภีร์ใบลาน	243
171	ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องในวัฒนธรรมคัมภีร์ใบลาน	244
172	ไม้ปีที่ใช้บอกดัชนีชื่อเรื่องหรือข้อมูลเบื้องต้น	245
173	กาทะเยีย วัดพระธาตุสวนตาล	246
174	แสดงลักษณะการใช้งานกาทะเยีย ในวิถีการศึกษา	247
175	ชั้นวางคัมภีร์ใบลาน	250
176	ชั้นกะเยีย แบบอย่างคันกะได	252
177	องค์ประกอบส่วนประดับตกแต่ง	253
178	กาทะเยีย แบบมีลักษณะ โครงสร้างส่วนขาไขว้กัน เหมือนโต๊ะพับ	254
179	ชั้นวางคัมภีร์ใบลานในส่วนนอกพื้นที่การศึกษา	255
180	แสดงอุปกรณ์และลักษณะการจารอักษรธรรม โบราณ	255
181	แสดงการตกแต่ง ส่วนชั้นกะเยียในห้องกลางวัดมหาธาตุ	256
182	ชั้นกะเยียบแบบสายสกุลช่างพื้นเมืองแบบช่างหลวงลาว	257

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
183	ชั้นกะเยี้ยที่งดงามและสมบูรณ์ที่สุดของเมืองอุบล	258
184	สถาปัตยกรรมที่เก็บศิลปะงานช่างคัมภีร์โบราณที่โดดเด่นในอีสาน	260
185	เปรียบเทียบพระซุ้ม โจงศิลปะบนเรือนพระพุทธรูปขนาดเล็ก	261
186	พระแผงในกลุ่มวัฒนธรรมลาว ล้านนาและล้านช้าง	262
187	เรือนพระพุทธรูปแบบเรือนนาคปรกหรือพระซุ้ม โจง	263
188	เรือนพระพุทธรูปแบบเรือนนาคปรกหรือพระซุ้ม โจงสกุลช่างพื้นเมือง	264
189	เรือนพระพุทธรูปแบบต่าง ๆ	265
190	การเปรียบเทียบ เรือนพระพุทธรูปในบริบทพื้นที่วัฒนธรรมลาวในแหล่งอื่น ๆ	266
191	แสดงการตกแต่งส่วนช่องเปิดของพระไม้ซุ้ม โจงที่ชำรุดเสียหาย	267
192	เรือนพระพุทธรูปแบบเรือนมุข	268
193	เรือนพระพุทธรูปแบบเรือนแผงทรงใบเสมาสกุลช่างพื้นเมือง	269
194	เรือนพระพุทธรูปแบบเรือนแผงทรงใบเสมาสกุลช่างพื้นเมือง	270
195	ศิลปะบนเรือนพระพุทธรูปในวัฒนธรรมชาวบ้าน	271
196	เปรียบเทียบพุทธหัตถศิลป์ชาวบ้านอีสาน กับราชสำนักลุ่มน้ำเจ้าพระยา	272
197	การเปรียบเทียบรูปแบบพระซุ้ม โจงและพระแผงสกุลช่างพื้นบ้านพื้นเมือง	273
198	การเปรียบเทียบศิลปะบนเรือนพระพุทธรูป ในแถบอีสานกลาง	274
199	เรือนพระพุทธรูปไม้แบบจตุรมุข ภายในสิมเก่าวัดไตรภูมิ	275
200	การศึกษาเปรียบเทียบพระแผงในวัฒนธรรมลาวสองฝั่งโขง	276
201	เรือนพระพุทธรูปจากงาช้างแกะสลัก วัดมโนภิรมย์	277

